REDACTIONEEL

‘Onze haat-liefde verhouding met de cartografie’

In het vorige nummer stond ons 35-jarig bestaan centraal, en daarmee werd er zowel teruggeblikt als naar de toekomst gekeken. Sommigen van onze lezers vroegen zich wellicht af waar het cartografisch materiaal was, dan wel hoe de cartografie en de geografische informatie zich hebben ontwikkeld gedurende het bestaan van AGORA. Het is inderdaad een onderwerp dat wellicht naar voren had kunnen komen in een jubileumnummer. Maar zo zijn er nog zeer veel andere onderwerpen waarvan dat ook had gekund. Met andere woorden, genoeg werk voor AGORA om interessante onderwerpen en themanummers te maken in de komende jaren! In het vorige nummer heeft u reeds opgemerkt dat Demi van Weerdenburg als nieuwe hoofdredacteur is aangetreden en ik ben zeer verheugd dat ik vanaf dit moment ook onderdeel ben van de hoofdredactie van AGORA. Samen met de voltallige redactie zullen wij erin slagen AGORA toekomstbestendig te maken. Persoonlijk kijk ik uit naar deze uitdaging en ik ben ervan overtuigd dat er veel boeiende nummers de revue zullen passeren. En dus om te beginnen: ‘Cartografie 2.0’.

Kaarten en geografische informatie worden terecht vaak gezien als de ‘corebusiness’ van de geografen. Of het nu gaat om een historische kaart in de gang van de universiteit, een nieuwe toekomstbestendige kaart met 3D-informatie of gewoon een ‘simpele’ plattegrond van een stad: de aandacht van de geograaf is meteen getrokken. Niet alleen wordt er met enthousiasme naar gekeken, er wordt ook vaak kritiek geleverd. Tegelijkertijd is het ook vaak een haat-liefde verhouding. Wanneer wij zelf met cartografisch materiaal aan de slag moeten, ziet niet iedereen dat direct zitten. Dat begint wellicht al in de studie. Het is alweer lang geleden, maar net als veel medestudenten, keek ook ik in het najaar van 2010 niet in het bijzonder uit naar de GIS-lessen. Het was iets dat simpelweg afgevinkt moest worden, al was dat met crashende computers en software helemaal niet evident. Op een enkel kaartje na in de bachelorscriptie heb óók ik de kennis in eerste instantie diep weggestopt. Dat ik inmiddels met veel plezier bijna dagdagelijks bezig ben met geografische data had ik op dat moment dan ook niet durven te voorspellen. En hoewel het jammer is dat veel studenten ook vandaag nog niet meteen staan te springen, wanneer ik vraag om een ‘simpel’ kaartje in een paper of eindwerk, kan ik het hen dus ook weer niet helemaal kwalijk nemen.

Soms wordt ook wel vergeten dat iedereen in het dagelijks leven gebruik maakt van ruimtelijke gegevens; denk alleen al aan de applicaties op al onze smartphones om maar iets banaals te noemen. Bovendien is het een sector die in de (nabije) toekomst alleen maar belangrijker wordt. Het mag duidelijk zijn dat de cartografie en de geografische informatie dan ook een zeer snelle (technologische) ontwikkeling doormaken. Of het nou gaat om artificiële intelligentie of blockchaintechnologie, geografische data en informatie (in het bijzonder natuurlijk locatiegegevens) spelen een cruciale rol. Denk aan augmented en virtual reality waarbij kaarten als het ware samengevoegd worden met de ‘echte’ wereld. Dit is bijvoorbeeld relevant voor de toeristische sector, niet alleen om de toeristische ervaring en (interne) bereikbaarheid van bestemmingen te verbeteren, maar ook voor marketing, planning en management doeleinden met als einddoel tot meer duurzame bestemmingen te komen.

Maar denk ook bijvoorbeeld aan toenemende impact van klimaatverandering en de noodzaak tot bijvoorbeeld rechtstreekse gegevens over overstromingen. Het verwondert dan ook niemand dat er bijvoorbeeld vorig jaar nog bij geografische informatie en cartografie werd stilgestaan tijdens de ‘Lessen voor de 21ste eeuw' aan de KU Leuven. Er is een dus belangrijke en blijvende rol voor de geograaf wanneer het draait om cartografisch materiaal en ruimtelijke data. Of toch niet?

Er bestaan verschillende uitdagingen voor de sector, waaronder een mismatch op de arbeidsmarkt tussen de vaardigheden op het vlak van geografische informatie en datgene dat er aangeleerd wordt op de universiteit. Wanneer we naar het ESCO-beroepsprofiel (meertalige Europese classificatie van vaardigheden, competenties, kwalificaties en beroepen) van de cartograaf kijken wordt logischerwijs vooral ingegaan op vaardigheden als het creëren van thematische kaarten en visualisatie van data. Maar wie de arbeidsmarkt kent weet dat er nauwelijks vraag is naar cartografen volgens deze logica. Veelal wordt er gezocht naar ontwikkelaars, waarbij een geografische achtergrond soms zelfs helemaal niet nodig is maar enkel een pluspunt. De cartograaf van weleer is dan ook steeds meer een data analist, data consultant en programmeur. Dit is deels ook te wijten aan onszelf. Nog te veel zien we de cartografie en geografische informatie als iets waar enkel geografen mee bezig zijn, terwijl we juist naar buiten moeten treden naar andere sectoren om deze te overtuigen van de meerwaarde van ‘onze’ analytische blik en het belang van geografische informatie en degelijke weergaven daarvan. Verschillende van deze aspecten komen dan ook gelukkig terug in dit nummer waarin niet alleen wordt ingegaan op bijvoorbeeld historische kaarten en ontwikkeling van het werkveld van de cartograaf, maar ook op de cartografie in het internettijdperk en het belang van gebruiks- en gebruikersgericht ontwerpen van cartografisch materiaal. Het mag duidelijk zijn dat in ieder geval een deel van de honger voortkomend uit het 35-jarig jubileumnummer wordt gestild. Het is echter nog lang geen tijd voor het dessert, met al enkele interessante thema's in voorbereiding voor het nieuwe jaar.

Wesley Gruijthuijsen, Hoofdredactie AGORA

COVERFOTO
Een ArcGIS Urban model van Utrecht. Esri Nederland, Oscar Stoop.

INFOGRAPHIC
Egbert van der Zee en Anouska Jaspersen